

I-XII-1928 tarih ve 457 numaralı kararın tefsiri hakkında 3/139 numaralı Başvekâlet tezkeresi ve Dahiliye ve Adliye encümenleri mazbatalarile askerî şahısların askerî makamların kararları aleyhine Şûrayı devlete müracaat edip edemeyeceklerinin tefsiri hakkında 3/470 numaralı Başvekâlet tezkeresi ve Millî Müdafaa encümeni mazbatası

1 - XII - 1928 tarih ve 457 numaralı kararın tefsiri hakkında 3/139 numaralı Başvekâlet tezkeresi ve Dahiliye ve Adliye encümenleri mazbataları

T. C.
Başvekâlet
Muamelât müdürlüğü
Sayı: 6/345

16 - II - 1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Sicilline göre tekaüt edilen bir zabitin Şûrayı devlete dava açması üzerine 457 numaralı B. M. Meclisi kararının tefsirine lüzum görüldüğü M. M. vekâletinin sureti merbut 13-II-932 tarihli ve 3414 numaralı tezkeresinde bildirilmektedir.

Keyfiyetin tetkikile neticesinin işarına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

M. M. vekâletinin 3414 ve 13 - II - 1932 tarihli tezkeresi sureti

Başvekâleti celileye

Sicillen tekaüt edilen bir zabitin Şûrayı devlete dava ikame etmesi üzerine Şûrayı devletçe tetkik edilmek üzere mumaileyhin sicilli talep edilmiş ve 457 numaralı teşriî karara müsteniden sicil gönderilmemiştir. Şûrayı devlet reisliğinden Başvekâleti celileye yazılan tezkerede 457 numaralı teşriî kararın terfi hususatına dair olduğu, tekaüt edilmiş bir zabitin sicilline tevfiği muamele edilmediğine mütedair olarak ikame eylediği davanın Şûrayı devletçe rüyeti lâzımgeleceği dermeyen edilmiş ve Başvekâleti celileden B. E. H. reisliğine yazılan tezkere üzerine keyfiyet Âli askerî şûrada tezekkür edilerek askerî şahısların Şûrayı devlete müracaatleri askerî esasata muvafık olmadığı, yalnız sicillen tekaüt edilerek ordu saflarından harice çıkmış olanların Şûrayı devlete dava ikame etmeleri halinde sicillin bir memuru mahsus tarafından Şûrayı devlete götürülüp ibraz ve izah edilmesinde mahzur bulunmadığı mütalea edilmiştir. Gerek vekâlet ve gerek Şûrayı devletçe olvehile tatbik edilmek üzere keyfiyet hakkında tefsir kararı ittihaz buyurulması için B. M. M. ne arz ve iblâğına müsaade buyurulması maruzdur efendim.

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Dahiliye encümeni
Karar No. 28
Esas No. 3/139

21 - V - 1932

Yüksek Reisliğe

Büyük Millet Meclisinin 457 numaralı kararının tefsirini isteyen Millî Müdafaa vekâletinin Başvekâlete takdim ettiği tezkeresi üzerine müzakere edilmek üzere encümenimize havale buyurulmuş olduğundan bu tezkerenin tetkik ve müzakeresine başlanmış, ordunun disiplini üzerinde müessir ve sırf askerî mahiyeti haiz muamelât ve mukarreratın, Şûrayı devlet kanununun 19 uncu maddesinin (A) fıkrasındaki idarî mukarrerattan sayılmayacağı kanaati hâsıl olmakla 457 numaralı kararın tefsirine lüzum görülmemiştir. Bu gibi askerî mukarrerat aleyhine itiraz için askerî bir tetkik mercii ihdasında faide melhuz olup olmadığı Millî Müdafaa encümeninin tetkik ve takdirine bırakılmıştır. Havalesi mucibince Adliye ve Millî Müdafaa encümenlerine tevdi olunur.

Da. En. Reisi	R. V.	M. M.	Kâtip	Aza	Aza
Tekirdağ	Tekirdağ	Malatya	Muş	Rize	Amasya
<i>Cemil</i>	<i>M. Faik</i>	<i>Muttalip</i>	<i>H. Reşit</i>	<i>Esat</i>	<i>Esat</i>
Aza	Aza	Aza			
Çanakkale	Kars	Ordu			
<i>Şükrü</i>	<i>Baha Tali</i>	<i>İsmail</i>			

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye encümeni
Karar No. 33
Esas No. 3/139

17 - V - 1934

Yüksek Reisliğe

Sicilline göre tekaüde sevkedilen bir zabıtın Şûrayı devlete idarî dava açması ve Şûranın sicilli istemesi üzerine 457 numaralı Büyük Millet Meclisi kararının tefsirine dair Başvekâletin 16 - II - 1932 tarih ve 6/345 numaralı tezkeresile bu bapta Dahiliye encümenince tanzim olunan mazbata encümenimizce tetkik ve müzakere edildi:

457 numaralı karar cidali milliye iştirak edip muhtelif cephelerde veya dahilî isyanların itfasında bilfiil hizmet ederek fevkalâde yararlık gösterenlerin takdimname veya bir derece terfi suretile taltiflerine ve bunları idare eden Müdafaa hukuk reisi ve azalarile mücahit ve mücahidelere istiklâl madalyası itasına dair olan 400 numaralı kanuna müteallik bir karar olup sicille göre tekaüde sevkedilenlere kabili tatbik görülmemiştir. Zabıtlerin sicille göre terfi ve tekaütlükleri hakkındaki muamelâtın idarî dava şeklinde Şûrayı devletçe tetkiki askerî inzibat noktai nazarından mahzurdan salim değildir. Sicille göre terfi ve tekaüt edilme gibi askerî muamelelerin gerek Şûrayı devlette tetkikine mâni olacak gerek kendi teşkilâtı içinde bir tetkik mercii ihdas edecek yeni bir tesis lüzumu derkârdır.

Havalesi mucibince Millî Müdafaa encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Adliye E. Reisi	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza	Aza
Çorum	Kocaeli	Trabzon	Antalya	Kocaeli	Konya	Balıkesir
<i>Münir</i>	<i>Salâhattin</i>	<i>Raif</i>	<i>Haydar</i>	<i>Ragıp</i>	<i>Ş. Sırrı</i>	<i>Vasfi</i>

Askerî şahısların, askerî makamların kararları aleyhine Şûrayı devlete müracaat edip edemeyeceklerinin tefsiri hakkında 3/470 numaralı Başvekâlet tezkeresi

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 1/1526

19 - V - 1934

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Askerî şahısların terfi, tebdil, nakil ve tayinleri gibi askerî makamların kararları aleyhine Şûrayı devlete müracaat edip edemeyeceklerinin tefsiri hakkında Millî Müdafaa vekilliğinden yazılan 13 - III - 1934 tarih ve 110294 sayılı tezkere ile bu hususta Şûrayı devlet reisliğinden gönderilen Tanzimat dairesile heyeti umumiye mazbataları suretleri yüksek huzurlarına sunulmuştur.

İşin tefsir yolu ile haline ve sonunun bildirilmesine yüksek müsaadelerini dilerim efendim.

Başvekil

İsmet

Millî Müdafaa vekilliğinin 110294 sayılı ve 13 - III - 1934 sayılı tezkeresi suretidir.

Başvekâlet Yüksek makamına

Askerliğin esaslarından biri ve en mühimmi pürüzsüz bir itaat olduğu malûmdur. En mükemmel vesaiti harbiye ile mücehhez ordular dahi ancak bu esası muhafaza etmekle hedeflerine vâsıl olabilirler. İtaat âmirlere tam bir emniyet ve itimadî istilzam eder. İtaat, emniyet ve itimat esaslarını, en küçük mikyasta dahi olsa, sarsabilecek esbap ve avamilin orduya girmesi daima zararlı olmuştur. Ordu mensuplarından her birinin itaat vazifesine mukabil şahsî haklarını muhafaza için müteselsilen âmirlerine müracaat ve şikâyet hakları da vardır. Şikâyeti olan her âmir onu tetkika ve kanunî icaplarını yerine getirmeğe mecburdur. Hakrı ihkak edilemediğine kani olan müşteki daha mafevk âmire ve bu suretle en yüksek askerî makama kadar şikâyet hakkını muhafaza eder.

Teşkilâtı esasiye kanununun 40 mer maddesi mucibince Başkumandanlık Büyük Millet Meclisinin şahsiyeti maneviyesinde mündemiç olduğundan müşteki nihayet Büyük Millet Meclisine de müracaat edebilir. Netekim bu yolda müracaatler vaki olmakta ve Büyük Millet Meclisinin Arzuhal encümeni tarafından tetkik olunmakta ve Büyük Meclişçe nihaî kararlara raptedilmektedir.

Ordu mensupları için esasen takip olunacak yol bu iken bunu terkederek Şûrayı devlete müracaat edenler de vardır. Meselâ tayin olundukları yerlere gitmek istemeyen veya terfi edemeyenlerin de Şûrayı devlete müracaat ederek makamâtı askerîye aleyhine idarî dava açtıkları ve bu davaların rüyet edildiği vakidir. Bu hâdiseler ordunun yukarıdanberi arz edilen en mühim esaslarını sarsıntıya uğratabilecek ihtilâtlar da vücade getirmek istidadındadır. Şûrayı devlete vukubulan bu müracaatler teşkilâtı esasiye kanununun 51 inci maddesinde (idarî dava ve ihtilâfların hallinin Şûrayı devlete ait olduğuna dair) bir hüküm mevcut olmasından ve Şûrayı devlet kanununda da bu esası tafsil eden ahkâmdan ileri gelmektedir. Lâkin ordu camiasında vazife almış askerî şahıslardan birinin askerî makamât tarafından vazife icabı ittihaz edilmiş askerî bir karar veya emir aleyhine kendi hakkı ihlâl edildiğinden bahisle vaki olacak şikâyetinin mercii meratip silsilesine tebaan yalnız mafevkleri olmak lâzımgeldiği cihetle askerî eşaşmın idarî dava açmak için Devlet şûrasına müracaatleri ancak askerî makamattan başka makamâtla mülkiye devairinden çıkan mukarrerattan ve ordunun zaptu raptını alâkadar etmeyen maaş veya harcırah tediyesi ve avans mahsupları gibi hesap işlerinden şikâyet sadedinde vaki olabileceği ve terfi ve tebdil, nakil ve tayin gibi doğrudan doğruya askerî mafevklerin kararlarını alâkadar

eden zat işlerinden dolayı vukubulacak hak mutalebelerile şikâyetlerin işbu idarî davalar mazmununun şümulüne dahil olmadığı ve Büyük Millet Meclisinin 457 numaralı kararı dahi bu noktayı teyit ettiği mütalea edilmektedir.

Tekaüt, istifa ve terhis suretleriyle ordudan ayrılmış ve askerî şahıs olmaktan çıkmış olan eşhasa gelince bunların hatta tekaütlerine sebep olan muamelât ve mukarrerat aleyhine Devlet şûrasına idarî dava açmalarında askerî inzibat noktasından bir mahzur görülmemektedir.

Keyfiyetin tetkikile Büyük Millet Meclisince bir karara raptı Âli askerî şûrada tezekkür edilmiştir efendim.

Şûrayi devlet tanzimat dairesinin 13 esas 14 karar numaralı ve 6 - IV - 1934 tarihli mazbatası sureti

Askerî şahısların terfi, tebdil, nakil ve tayini gibi askerî makamların kararları aleyhine Şûrayi devlete müracaat edip edemeyeceklerinin tefsiri hakkında Millî Müdafaa vekilliğinden yazılan 13 - III - 1934 tarihli ve 110294 sayılı tezkere suretinin gönderildiği beyanile tetkik olunarak bu husustaki mütaleanın bildirilmesi hakkında Yüksek Başvekâletten Riyaseti Celileye yazılan 17 - III - 1934 tarihli ve 6/832 numaralı tezkere dairemize tevdi kılındığından okundu.

Millî Müdafaa vekâletinin tezkeresinde «Askerliğin esaslarından biri ve en mühimmi pürüzsüz bir itaat olup, itaat ise âmirlere tam bir emniyet ve itimadı istilzam ettiği ve itaat, emniyet ve itimat esaslarını en küçük mikyasta dahi olsa sarsabilecek esbap ve avamelin orduya girmesi daima zararlı olduğu ve ordu mensuplarından her birinin itaat vazifesine mukabil şahsî haklarını muhafaza için müteselsilen âmirlerine müracaat ve şikâyet hakları mevcut bulunduğu ve şikâyeti alan her âmir onu tetkike ve kanunî icaplarını yerine getirmeğe mecbur olup hakkı ihkak edilmediğine kani olan müşteki daha mafevk âmire ve bu suretle en yüksek askerî makama kadar şikâyet hakkını muhafaza ettiği ve teşkilâtı esasiye kanununun 40 mcr maddesi mucibince başkumandanlık Büyük Millet Meclisinin şahsiyeti maneviyesinde mündemiç olduğundan müşteki nihayet Büyük Millet Meclisine de müracaat edebileceği ve nitekim bu yolda müracaatler vukubulmakta ve Büyük Millet Meclisi Arzuhal encümeni tarafından tetkik olunduktan sonra Büyük Millet Meclisince nihai kararlara raptedilmekte olduğu ve ordu mensupları için esasen bu yolun takibi mukatazi iken Şûrayi devlete müracaatler vukubulmakta olup meselâ tayin olundukları yerlere gitmek istemeyenler veya terfi edemeyenlerin de Şûrayi devlete müracaat ederek makamı askeriyeye aleyhine idarî dava açtıkları ve bu davaların rüyet edildiği vaki bulunduğu ve bu hâdiseler ordunun en mühim esaslarını sarsıntıya uğratabilecek ihtilâtlar vücade getirmek istidadında idiği ve Şûrayi devlete vukubulan bu müracaatler teşkilâtı esasiye kanununun 51 inci maddesile Şûrayi devlet kanununun hükümlerinden ileri geldiği ve ordu camiasında vazife almış askerî şahıslardan birinin askerî makamı tarafından vazife icabı ittihaz edilmiş askerî bir karar veya emir aleyhine kendi hakkı ihlâl edildiğinden bahisle vaki olacak şikâyetinin mercii meratip silsilesine tebean yalnız mafevkleri olmak lâzımgeldiği cihetle askerî eşhasın idarî dava açmak için Devlet şûrasına müracaatleri ancak askerî makamattan başka makamatta mülkiye devairinden çıkan mukarrerattan ve ordunun zapt ve raptını alâkadar etmeyen maaş ve harerrah tediyesi ve avans mahsupları gibi hesaplardan şikâyet sadedinde vaki olabileceği ve terfi, tebdil, nakil ve tayin gibi doğrudan askerî makamların kararlarını alâkadar eden zat işlerinden dolayı vuku bulacak hakkı mutalebelerile şikâyetlerin işbu idarî davalar mazmununun şümulüne dahil olmadığı ve Büyük Millet Meclisinin 457 numaralı kararı dahi bu noktayı teyit ettiği mütalea kılındığı, tekaüt, istifa ve terhis suretleriyle ordudan ayrılmış ve askerî şahıs olmaktan çıkmış olan eşhasa gelince bunların hatta tekaütlerine sebep olan muamelât ve mukarrerat aleyhine Devlet şûrasına idarî dava açmalarında askerî inzibat noktasından bir mahzur görülmemekte olduğu beyanile keyfiyetin tetkikile Büyük Millet Meclisince bir karara raptı Âli askerî şûrada tezekkür edildiği» dermeyan kılınmıştır.

Tezkerede mevzubahs edilen Büyük Millet Meclisinin 457 numaralı ve 1 - XII - 1928 tarihli ka-

rarında da eıdali milliye iştirak eden zabıtlerin 400 numaralı kanunun 1 inci maddesi mucibince taltife hak kazanması hizmet ve liyakat derecesinin meratibi askeriyece merbut bulunduğu makam sahibinin takdir ve kanaatine bağlı olup bu takdir ve kanaatin bilâhare her hangi bir heyet tarafından haklı veya haksız olduğunun nazarı bir surette tetkik ve tayin edilmesinde kanunî ve maddî bir imkân ve isabet görülemediği ve buna mukabil Şûrayı devlet kanununun 19 uncu maddesinin A fıkrasında « İdarî muamelât ve mukarrerattan dolayı hukuku muhtel olanlar tarafından ikame olunan davalardan » bahsedilmekte olup halbuki bir salâhiyet makamının kanunen haiz bulunduğu ve bahusus meslek ve ihtisasm vücudunu da istilzam eden hakkı takdirini idarî muamelât ve mukarrerat addetmekte taltif kanununun ruh ve müeddasına mutabık görülmediği beyanile işbu esbap ve mülâhazattan dolayı Şûrayı devlet kanununun bu gibi mesail ile bir gûna alâkası olmadığı Heyeti umumiyenin 10 uncu inikadım birinci celsesinde tokarrür ettiği görülmüştür.

İcabı düşünöldü :

Mill Müdafaa vekâletinin noktai nazarı askerî eşhasın idarî dava açmak için Devlet şûrasına müracaatları ancak askerî makamattan başka makamatla mülkiye devairinden çıkan mukarrerattan ve ordunun zaptu raptını alâkadar etmeyen maaş ve harcırah tediyesi ve avans mahsupları gibi hesap işlerinden şikâyet sadedinde vaki olabileceği ve terfi ve tebdil, nakil ve tayin gibi doğrudan askerî mafevkların kararlarını alâkadar eden zat işlerinden dolayı vukubulacak hakkı mutalebelerile şikâyetlerin işbu idarî davalar mazmununun şumulüne dahil olmadığı merkezindedir.

Teşkilâtı esasıye kanununun 51 inci maddesinde Şûrayı devletin vazifeleri meyanında idarî dava ihtilâflarının rüyet ve halli zikredildiği gibi 669 numaralı ve 23 teşrinisani 1341 tarihli Şûrayı devlet kanununun 19 uncu maddesinin A fıkrasında « rüyeti mehakimi adliyenin vazifesi haricinde bulunan mesail hakkındaki idarî muamelât ve mukarrerattan dolayı hukuku muhtel olanlar tarafından ikame olunan davalar » ve D fıkrasında da « İdarî mukarrerat ve muamelât hakkında salâhiyet ve şekil ve esas ve maksat cihetlerinden birile kanuna veyahut nizama muhalefetinden dolayı iptali için alâkadarlar canibinden ikame edilen idarî davalardan vekillerin, valilerin mukarrerat ve muamelâtı aleyhinde olanlar » tasrih edilmiştir.

Rüyeti mehakimi adliyenin vazifesi haricinde bulunan mesail kaydile vazırı kanun kazayı adliye mukabil kabul ettiği kazayı idarinin sahai şumulünü tesbit etmiş olup Şûrayı devlette ikame edilecek davalara esas ittihaz olunacak muamelelât ve mukarreratı takyit eden idar vasfının haricî bıraktığı hususlar bilhassa adli muamelât ve mukarrerat olduğu şüphesizdir. İdarî kazanım gayesi bilhassa devairi Hükümet tarafından fertler hakkında kanuna ve nizama muhalif olarak yapılması mümkün olan haksız muamelelerden dolayı fertlerin haklarının yerine getirilmesi olduğuna göre her hangi makamın her hangi fert hakkında yapacağı muamelelerden hiç birinin bu hükmün haricinde kalmayacağı tabiidir. Kanuna ve nizama mugayir yapılmış olan bir muamelenin başka suretle ıslahını temine muvaffak olamayan bir ferdin bu hakkı sureti mutlaka vazırı kanun tarafından kabul edildikten sonra askerî şahısların istisnaen bu haktan mahrum edilmesi cihetine gidilmesi bittabi varit olamaz. Kaldı ki vekâletin bütün bu mütaleatı medarı istinat ittihaz ettiği itaat mefhumunun bu yüzden haleldar olması mevzubahs olamayacağında şüphe yoktur. Çünkü Büyük Millet Meclisi kararında da işaret edildiği veçhile bir salâhiyet makamının kanunen haiz bulunduğu hakkı takdir Şûrayı devletçe ötedenberi deavi idare tatbikatında idarî muamelât ve mukarrerattan addedilmektedir.

Büyük Millet Meclisine her vatandaşın hakkı müracaatı tabii olup vekâletçe bu noktaya esas itibarile itiraz edilmeyerek yalnız başkumandanlığın Büyük Millet Meclisinin şahsiyeti maneviyesinde mündemiğ olmasına atfedilmek istenilmekte isede o noktanın bu cihetle alâkası görülemez. Şûrayı devlete kanunen verilen idarî kaza salâhiyeti de adli mahkemelerde olduğu gibi Türk milleti namına icra edilmekte olduğundan ve esasen askerî itaati istihdaf eden muamelât takdire istinat edeceği cihetle idarî muamelât ve mukarreratın şumulüne dahil addedilmeyip bunun haricinde kalan ve kanun ve nizamnamelere muhalif olarak tatbik edilen muamele ve kararların kanun ve nizamnamelere muhalefetinden dolayı hukuku muhtel olanlar tarafından hukukunun vikayesi için vaki olan müracaatların ıslahı emrinde verilecek hükümlerin

itaati haleldar etmesi yolunda bir tevehhüme mahal olmayacağından bu kabil muamelelerin Şûrayı devletin dairei kazasından hariğ addedilmesine ve bu yolda karar istihsaline lüzum ve mahal görülemeyeceği mütalea kılınmaktadır.

Keyfiyetin bir kere de Heyeti Umumiyece müzakeresi zmnında Riyaseti celileye takdimi 6 - IV - 1934 tarihinde ittifakla kararlaştırıldı.

Şûrayı devlet Heyeti umumiyesinin 73/70 sayılı ve 16 - IV - 1934 tarihli mazbatası sureti

Askerî şahısların terfi, tebdil, nakil ve tayinleri gibi askerî makamların kararları aleyhine Şûrayı devlete müracaat edip edemiyceklerinin tefsir yolu ile halline dair Millî Müdafaa vekâletince yapılan teklif hakkında Tanzimat dairesinin 6 - IV - 1934 tarihli ve 13/14 numaralı mazbatasını Heyeti umumiyede okundu.

Kanuna uygun ve esbabı mucibeye müstenit görülen mazbata mündericatı 16 - IV - 1934 tarihinde ittifakla kabul edildi.

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

M. M. encümeni

Karar No. 33

Esas No. 3/139, 3/470

12 - VI - 1934

Yüksek Reisliğe

Askerî şahısların terfi, tebdil, nakil ve tayinleri gibi askerî makamların kararları aleyhine Şûrayı devlete müracaat edip etmeyeceklerinin tefsirine dair M. M. vekillığının tezkeresiyle bu hususta Şûrayı devlet reisliğinden alınan Tanzimat dairesinin ve heyeti umumiyenin mazbataları suretlerinin gönderildiği hakkında olup encümenimize havale olunan ve işin tefsir yolu ile hallini isteyen Başvekâletin 19 Mayıs 1934 tarihli ve 6/1526 numaralı tezkeresiyle;

Sicilline göre tekaüt edilen bir zabıtın Şûrayı devlete dava açması üzerine Büyük Millet Meclisinin 457 numaralı kararının tefsirine lüzum olduğu hakkında M. M. vekâletinin bağlı tezkeresi suretinin gönderildiğine dair olup Dahiliye ve Adliye encümenlerine havale edilmiş olan Başvekâletin 12 - XI - 1932 tarihli ve 6/345 numaralı tezkeresi üzerine bu gibi askerî mukarreat aleyhine itiraz için askerî bir tetkik mercii ihdasından faide melhuz olup olmadığının encümenimizin tetkik ve takdirine bırakılması hakkındaki 2 - V - 1932 tarihli ve 3/139 numaralı Dahiliye encümeni mazbatasını ve zabıtların sicilline göre terfi ve tekaütleri hakkındaki muamelâtın idarî dava şeklinde Devlet şûrasınca tetkiki askerî inzibat noktai nazarından mahzurdan salim olmadığını ve sicillen terfi ve te-

kaüt edilme gibi askerî muamelelerin gerek Şûrayı devlette tetkikine mâni olacak, gerek kendi teşkilâtı içinde bir tetkik mercii ihdas edecek yeni bir tesise lüzumun derkâr olduğuna dair 17 - V - 1934 tarihli ve 3/139 numaralı Adliye encümeni mazbatasını;

Encümenimize tevdi edilerek cümlesi M. M. vekili Beyin huzurunda okundu ve müzakere edildi.

Gerçi Devlet ile fertler arasındaki ihtilâfın halli için Devlet şûrasına müracaat edilmesi ve idarî dava açılması Şûrayı devletin teşkili ve vezafi hakkındaki kanunun maddei mahsusası ahkâmından ise de, bir hak kanaatle veya beşerî bir iğbirar ile haklı veya haksız terfi, nakil, tebdil, tayin gibi hususat hakkında âmirler tarafından verilen kararlar aleyhine Devlet şûrasına dava açarak yapılan işin aksine veya davanın reddine karar almak, sicil itasında kanaate müdahale ve nakil veya tebdil hususlarında da hiç bir suretle kabul edilmeyecek olan kumandaya iştirak gibi bir mana ifade edeceği ve böyle kendi teşekkülü haricinde mafevk kararı hakkında dava ikamesi mafevk ile madun arasında emniyet ve itimadı sarsacağı ve askerliğin esasını emniyet ve itimadı müteakabile üzerine müesses sağlam bir itaat

teşkil etmekte olmasına ve bu emniyet ve itimadın hiç bir vehile sarsılmayarak son derecede metanetine itina edilmesi askerliğin âli ihtiyacına uygun bulunmasına binaen bu bapta ki endişenin hiç bir vakit bir vehimden ibaret olmayacağı ve esasen terfi ve tekaüt ve ceza ve muhakeme usulleri kendi hususî kanunlarına göre icra edilmekte olan askerî teşkilâtın şikâyet usulleri hakkında da henüz mevkii meriyette olan ve Devlet şûrası teşkil ve vezâifi hakkındaki kanunda ilga edilmiş olduğuna dair bir kayıt bulunmayan ve dahiliye kanunu namile bir kanun ve ona zeyledilen ve kanun mahiyetinde bulunan bir nizamname mevcut olduğu cihetle askerî eşhasın ve askerî memurların mafevk makamlar kararları aleyhine arzedilen hususat hakkında Devlet şûrasına müracaatının ancak Millî Müdafaa vekâletinin tezkeresinde beyan edilen cihetlere inhisar etmesi ve bu keyfiyetin esaslı bir surette halli için Dahiliye ve Adliye encümenleri mazbataları mündericatma iştirak edilmiştir.

Bu suretle askerî mafevk makamlar kararları aleyhine şikyeât için bir tetkik mercii teşkiline ve bu teşkilin, teşkilâtı esasıye kanunu-

nun 42 nci maddesile Erkânı harbiye riyaseti teşkiline dair olan 429 numaralı mart 1340 tarihli kanunun maddei mahsusası mucibince hazarda Başkumandanlığa niyabet etmekte olan Büyük erkânı harbiye reisinin riyasetinde veya intihap edeceği bir zatin riyasetinde ve tayinleri Reisicümhurun tasdikına iktiran etmek ve lüzumunda içtima eylemek üzere ikisi Büyük erkânı harbiye rüesasından diğer ikisi de M. M. Vekâleti rüesasından olmak üzere dört azalı zat işleri son tetkik mercii namile bir encümen teşkiline ve bu encümenin mukarreratına itirazın ancak Büyük Millet Meclisine vaki olmasına ve keyfiyetin bir kanun lâyihası ile Heyeti umumiyenin nazarı tasvibine arz edilmesine encümenimize karar verilmiştir.

M. M. En. Rs. N.	M. M.	Kâ.	Aza
Diyarbakir	Diyarbakir	Elâziz	Cebelibereket
<i>Kâzım</i>	<i>Kâzım</i>	<i>A. Saffet</i>	<i>Naci</i>
Aza	Aza	Aza	Aza
Konya	Kars	Kars	Kırşehir
<i>Ali Fuat</i>	<i>Muhittin</i>	<i>Faik</i>	<i>L. Müfit</i>
Aza	Aza	Aza	Aza
Tokat	Gümüşane		Kastamonu
<i>Hüsnü</i>	<i>Şevket</i>		<i>A. Rıza</i>

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN TEKLİFİ

M. M. vekâletinin zat işlerinin son tetkik mercii encümeni teşkilî hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Zazitan ile askerî memurların terfi, tebdil, nakil, tayin, tekaütlük hakkındaki şikâyetlerini tetkik etmek ve mukarrerat ittihaz eylemek üzere Büyük Erkânı Harbiye reisinin veya onun tarafından seçilecek bir zatin reisliğinde bulunmak ve aslı vazifelerini de görmek üzere ikisi Büyük erkânı harbiye dairesi reislerinden diğer ikisi de M. M. vekillîği daire reislerinden olmak üzere dört azalı «Zat işleri son tetkik mercii» namile bir encümen teşkil olunur.

MADDE 2 — İşbu encümenin sureti teşek-

külü Reisicümhurun tasdikına arz olunur.

MADDE 3 — Birinci maddede yazılan hususlar için zabıtlar ve askerî memurlar ile müteka-itler Devlet şûrasına müracaat edemezler.

MADDE 4 — (Zat işleri son tetkik mercii) encümeninin mukarreratı aleyhine ancak Türkiye Büyük Millet Meclisine müracaat olunur.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 6 — Bu kanunun icrasına M. M. vekili memurdur.